

Zjazd przyrodniczy w Koszalinie*

Естествоведческий съезд в Кошалине

Naturalist's conference in Koszalin

4 i 5 maja 1968 r. odbył się w Koszalinie jubileuszowy zjazd przyrodniczy dla uczczenia 100-lecia zorganizowanego ruchu ochrony przyrody i jej zasobów na ziemiach Polski, 40-lecia istnienia Ligi Ochrony Przyrody, 10-lecia działalności Koszalińskiej organizacji Ligi Ochrony Przyrody i 15-lecia pracy Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody przy PWRN w Koszalinie.

* W jednym z najbliższych numerów „Sylwana” zamieścimy referaty wygłoszone na omawianej przez Autora konferencji. Kom. Red.

Organizatorem i gospodarzem zjazdu był Wojewódzki Komitet Ochrony Przyrody w Koszalinie, przy czym szczególnie duży wkład pracy w przygotowanie i sprawny przebieg uroczystości włożyli: mgr inż. J. Cieplicki — przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody oraz mgr inż. K. Bojaruniec — Wojewódzki Konserwator Przyrody. Warto podkreślić, że całkowity koszt imprezy został sfinansowany przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie.

W zjeździe wzięło udział około 250 osób w tym: zastępca przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Przyrody — minister Władysław Bięńkowski, naczelny konserwator przyrody — doc. dr T. Szczęsny, wiceprzewodniczący Prezydium WRN w Koszalinie — inż. D. Szkopiak oraz przedstawiciele organizacji społeczno-politycznych, rad narodowych, wyższych uczelni i instytucji naukowych (z Gdańska, Krakowa, Łodzi, Poznania, Torunia i Szczecina), szkolnictwa średniego i podstawowego, Ligi Ochrony Przyrody, okręgowych zarządów lasów państwowych, oddziałów Biura Urządzania Lasu i Projektów Leśnictwa, Polskiego Związku Łowieckiego, Polskiego Związku Wędkarskiego, Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Służby Zdrowia i młodzieży.

Pisma gratulacyjne nadesłali na zjazd — prof. dr W. Goetel, prof. dr K. Stecki, prof. dr L. Mroczkiewicz, doc. dr H. Szafrań, ZG PTTK.

Otwarcia zjazdu w sali konferencyjnej PWRN w Koszalinie dokonał przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody w Koszalinie mgr inż. J. Cieplicki, który w słowie wstępnym serdecznie powitał wszystkich uczestników oraz podkreślił m. in. to, że zjazd ma charakter roboczy — sympozjum naukowego. Mówca wyraził przekonanie, że przedstawione podczas sympozjum materiały naukowe i praktyczne oraz twórcza dyskusja będą dalszym, dużym dorobkiem Koszalińskiego Komitetu Ochrony Przyrody.

Po jednogłośnie wybraniu na przewodniczącego sympozjum prof. dra A. Linkego — kierownika Katedry Zoologii WSR w Szczecinie, wygłosił przemówienie wiceprzewodniczący PWRN w Koszalinie — inż. D. Szkopiak, który m. in. podkreślił, że PWRN coraz wyraźniej odczuwa pożyteczne i doniosłe efekty działalności Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody oraz Ligi Ochrony Przyrody. Mówca zapewnił również, że władze wojewódzkie w dalszym ciągu będą dokładać starań aby podnosić poziom ochrony zasobów przyrody Ziemi Koszalińskiej. W zakończeniu swego wystąpienia inż. D. Szkopiak w imieniu prezydium WRN wręczył mgrowi inż. J. Cieplickowi oraz inż. J. Musiałowi (zast. przewodniczącego WKOP) „odznakę honorową za zasługi w rozwoju województwa koszalińskiego”, jako wyraz uznania dla ich ofiarnej, społecznej pracy na niwie ochrony przyrody.

W części referatowej sympozjum wygłoszono następujące referaty (opracowania).

1. „Krajobraz i flora Ziemi Koszalińskiej jako walory turystyczne”, autor: prof. dr S. Kownas z WSR w Szczecinie.

2. „Niebezpieczeństwo schorzeń cywilizacyjnych oraz walory krajobrazowe Pomorza Środkowego, rewalidacja zdrowia człowieka”, autorzy, lekarze: S. Szarmach i J. Cieplickowa ze Słupska.

3. „Prace naukowe w koszalińskich rezerwach przyrody”, autor: dr W. Ż u k o w s k i z UAM w Poznaniu.

4. „Zagospodarowanie leśnych rezerwatów przyrodniczych”, autor: inż. J. M u s i a ł z BULiPL — Oddział w Szczecinku.

5. „Dotychczasowe badania nad naturalnym odnawianiem się cisa w rezerwach cisowych w Polsce”, autor: doc. dr S. K r ó l z WSR — Poznań.

6. „Ochrona ryb łososiowatych w rzekach województwa koszalińskiego”, autor: inż. J. D u s z y ń s k i z WKPG przy PWRN w Koszalinie.

Po wygłoszeniu referatów zabrał głos wiceprzewodniczący Państwowej Rady Ochrony Przyrody — minister W. B i e ń k o w s k i, który nawiązując do swoich przedmówców, podkreślił szczególne walory przyrodnicze Ziemi Koszalińskiej. Mówca zwrócił uwagę na to, że zasadniczym celem nowoczesnej ochrony przyrody jest należyte użytkowanie i restytuowanie zasobów i sił wytwórczych przyrody oraz zachowanie takiego środowiska, w którym człowiek może przebywać bez szkody dla swego zdrowia i istnienia. Dynamiczny rozwój przemysłu sprawia, że coraz więcej mamy zatrutych ściekami wód i coraz mniej świeżego, czystego powietrza. W zakresie ujemnego oddziaływania przemysłu na środowisko przyrodnicze szczególnie niebezpieczne są małe zakłady pracy tak z uwagi na ich dużą ilość, jak i rozproszenie w terenie. Mówca zaapelował o szersze mobilizowanie społeczeństwa do ruchu ochrony przyrody, co w efekcie powinno stworzyć właściwy klimat społeczny do poprawy stanu ochrony wód i powietrza. Podkreślił również konieczność bardziej ścisłej niż dotąd współpracy pomiędzy przyrodnikami, technika-
mi i ekonomistami. Wyrazem tej współpracy powinno być m. in. koordynowanie budowy nowych zakładów przemysłowych z jednoczesną budową dla nich odpowiednich oczyszczalni ścieków. Podobnie, uwzględniając dodatnie znaczenie zieleni w zakresie zmniejszenia zanieczyszczeń powietrza, należy wprowadzać w oparciu o perspektywiczne plany rozwoju przemysłu, ochronne pasy zadrzewień i zakrzewień wokół nowo budowanych zakładów przemysłowych.

Naczelnym konserwator przyrody doc. dr T. S z c z ę s n y wysoko ocenił w swojej wypowiedzi, zdrowy regionalizm, jaki się wyraźnie zaznacza w koszalińskim ruchu ochrony przyrody. Duże walory krajoznawcze Pojezierza Koszalińskiego sprawiają, że region ten staje się przedmiotem szczególnego zainteresowania tak uprzemysłowionych województw, jak katowickie i łódzkie. Perspektywiczny rozwój masowej turystyki, wywodzący się z innych regionów kraju, na terenie Ziemi Koszalińskiej stwarza dla miejscowych władz nowy, odpowiedzialny obowiązek wprowadzenia dodatkowej ochrony krajobrazu i elementów kształtujących ten krajobraz. Jest rzeczą uzasadnioną już teraz chronić, przez uchwały PWRN, tereny o szczególnych walorach krajobrazowych oraz szeroko propagować w społeczeństwie potrzebę tworzenia parków krajobrazowych, obrazujących piękno naszej polskiej ziemi.

Doc. dr Z. P r u s i n k i e w i c z — kierownik Katedry Gleboznawstwa UMK w Toruniu, zaapelował o utworzenie w województwie koszalińskim dwu (pierwszych w Polsce) kilkuhektarowych rezerwatów gleboznawczych w celu ochrony przed zniszczeniem unikalnych w kraju

i Europie typów glebowych w postaci gleby bielcowej pod Koszalinem i gleby brunatnej koło Połczyna-Zdroju.

Dr R. Olaczek — sekretarz Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Przyrody w Łodzi podkreślił m. in. szczególne zainteresowanie terenami rekreacyjnymi województwa koszalińskiego przez społeczeństwo łódzkie.

Pozostali mówcy podkreślali w swoich wypowiedziach potrzebę zwiększenia opieki nad już istniejącymi rezerwatami przyrodniczymi oraz tymi parkami wiejskimi, które uznano za szczególnie wartościowe z uwagi na bogate kolekcje drzew egzotycznych i rodzimych bądź znajdujące się w nich i w ich sąsiedztwie zabytkowe budowle i kompozycje zadrzewień. Postulowano potrzebę zwiększenia nakładów na oczyszczanie ścieków, w celu zabezpieczenia czystości wód i przez to zapewnienie m. in. należytej ochrony i warunków rozwoju dla ginących ryb łososiowatych, dla których, w związku ze znacznym zanieczyszczeniem wód Odry oraz postępującą zabudową Wisły, województwo koszalińskie staje się aktualnie najważniejszą i realną ostoją. Podkreślano dużą wagę decyzji władz wojewódzkich o uznaniu rzek: Parsęty, Słupii, Wieprzy i Grabowej za ciekę o przeznaczeniu dla celów komunalnych i hodowli ryb łososiowatych. Wiele uwagi poświęcono wykonywaniu robót wodnomelioracyjnych, podkreślając, że nie powinny być one nastawione na możliwie szybkie odprowadzenie wód ze zlewni, ale na maksymalne ich wykorzystanie w ramach danej zlewni. Inwestycje wodnomelioracyjne powinny być realizowane w sposób kompleksowy i łącznie z innymi inwestycjami towarzyszącymi, w celu możliwie wszechstronnego rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów.

W wyniku ożywionej dyskusji uczestnicy zjazdu uchwalili, na zakończenie sympozjum, wiele wniosków, które zostaną przekazane odpowiednim czynnikom. Podsumowania obrad dokonał prof. dr A. Linka, który m. in. stwierdził, że sympozjum spełniło bardzo pożyteczną rolę, przyczyniło się bowiem do lepszego poznania i przedyskutowania problematyki województwa, do wymiany poglądów i doświadczeń oraz pogłębienia współpracy i zrozumienia wspólnych celów działania wszystkich zainteresowanych dalszym, harmonijnym i trwałym rozwojem Ojczyzny.

W drugim dniu zjazdu odbyła się wycieczka autokarowa na teren Słowińskiego Parku Narodowego w powiecie słupskim. Uczestnicy wycieczki zwiedzili m. in. muzealną zagrodę słowińską we wsi Kluki, latarnię morską Czołpino oraz osobliwości przyrodnicze Parku. Przewodnikiem wycieczki był mgr W. Świech ze Słupska. Dodatkowych informacji udzieliła o kulturze Słowińców i przedmiotach eksponowanych w muzealnej zagrodzie w Klukach, mgr H. Wójcikowa — pracownik Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku.

Warto odnotować, że Słowiński Park Narodowy został utworzony w dniu 1 stycznia 1967 r. w celu zachowania szczególnych wartości przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu. Park leży na pograniczu woj. koszalińskiego (pow. słupski) i gdańskiego (pow. lęborski). Łączna powierzchnia Parku wynosi 18 069 ha, z czego na wody przypada 57% (same tylko dwa wielkie jeziora przybrzeżne — Łebsko i Cardno zajmują powierzchnię 10 150 ha). Do szczególnych osobliwości Parku należą naj-

większe w Europie, dochodzące do 40 m wysokości, ruchome wydmy tworzące rozległy, typowo pustynny krajobraz. Rosnące na ustalonych wydmach drzewostany to sośniny o charakterystycznych, chorągiewkowatych koronach, powyginanych od sztormowych wichrów. W południowej części Parku przeważają olszyny oraz sosnowy bór bagienny. Zespoły roślinności zielnej są bardzo zróżnicowane, poczynając od pionierskich zespołów wydmych do torfowiskowych i bagiennych. Wody i bagna Parku są cstoją ptactwa wodnego i błotnego, poza tym są ważnym punktem etapowym w czasie wiosennych i jesiennych przelotów ptactwa wędrownego.

Dużą atrakcją tego terenu, jakkolwiek odmiernego rodzaju, jest Muzeum Etnograficzne (filia Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku) utworzone w 1963 r. we wsi Kluki — historycznej siedzibie Słowińców. Muzeum zawiera liczne dowody polskości kultury Słowińców (m. in. nagrania mowy Słowińców, elementy budownictwa ludowego, wyposażenie wnętrz, stroje ludowe, sprzęt rybacki itp.). Należy dodać, że w Klukach zamieszkuje aktualnie liczna grupa ludności słowińskiej — potomków grupy etnicznej zasiedlającej niegdyś tereny obecnych powiatów: Sławno, Słupsk i Miastko.

W zakończeniu niniejszej informacji pragnę podkreślić sprawną organizację zjazdu — imprezy nader pożytecznej, która przyczyniła się do poszerzenia znajomości skomplikowanych współzależności i skutków działania człowieka w środowisku przyrodniczym oraz była okazją do poznania niektórych elementów pięknej Ziemi Koszalińskiej.

Stanisław Czopor